

Türkiye'deki tıp fakültelerinin kalite yönetimi ile ilgili ders içeriklerinin incelenmesi

Review of course contents related to quality management in medical faculties in Turkey

¹Ali Arslanoğlu, ²Betül Demirci, ³Yasemin Bilge Arslanoğlu

¹Doç. Dr. Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İstanbul/Türkiye, aliarslanoglu18@gmail.com, 0000-0002-4454-0397

²Hemş. Sağlık Bakanlığı, Marmara Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul/Türkiye, btldemirci133@gmail.com, 0000-0002-8120-4739

³AREL Üniversitesi, Tıp Fakültesi, İstanbul/Türkiye, yasemiinarslanoglu@gmail.com, 0009-0000-4635-2333

ÖZ

Giriş ve Amaç: Çalışma, Türkiye'de Yüksek Öğretim Kurulu'na (YÖK) bağlı vakıf ve devlet üniversitelerindeki tıp fakültesi kalite yönetimi derslerinin konuları, eğitim veren akademik personel, eğitim dili, dersin seçmeli veya zorunlu olması gibi kriterler üzerinden incelenmesi amaçlanmıştır. **Gereç ve Yöntem:** Araştırma tanımlayıcı türdedir. Mart 2023-Mart 2024 tarihleri arasında sürdürülmüştür. Araştırma evrenini YÖK'e bağlı bulunan 208 üniversite oluşturmaktadır. Veriler hazırlanan form ile toplanmış, üniversite web sayfaları ve YÖK Atlas web sayfasından bilgi paketleri incelenmesiyle elde edilmiştir. **Bulgular:** Türkiye'de 110 üniversitede tıp fakültesi bulunmaktadır. Tıp fakültesi bulunan üniversitelerden 78 devlet, 32 vakıf üniversitesi bulunmaktadır. Kalite yönetim dersi bulunan 25 üniversite mevcuttur. 85 üniversitenin ders müfredatında kalite derslerine yer verilmemiştir. Bunlardan 3 vakıf, 22 devlet üniversitesi olduğu görülmektedir. Dersleri 12 akademik personel ünvanı ile en yüksek oranda Dr. Öğr. Üyeleri vermekte, 2 akademik personel ile en az doçent ünvanıyla eğitim verilmektedir. **Sonuç:** Kalite içerikli ders veren fakülte sayısı az, dersi veren akademik personel sayısı ve niteliği yeterli oranda görülmemektedir.

ABSTRACT

Introduction and Aim: The aim of the study was to examine the subjects of quality management courses in medical faculties in foundation and state universities affiliated with the Council of Higher Education (YÖK) in Turkey, based on criteria such as the academic staff providing education, the language of education, and whether the course is elective or compulsory. **Materials and Methods:** The research is of a descriptive type. It was carried out between March 2023 and March 2024. The research universe consists of 208 universities affiliated with the Council of Higher Education. Data were collected with the prepared form and obtained by examining university web pages and information packages from the YÖK Atlas web page. **Results:** There are 110 universities in Turkey that have medical faculties. There are 78 state and 32 foundation universities among the universities that have medical faculties. There are 25 universities that have quality management courses. Quality courses are not included in the curriculum of 85 universities. It is seen that there are 3 foundation universities and 22 state universities. The courses are given by 12 academic staff with the title of assistant professors at the highest rate, and 2 academic staff with the title of associate professor at the lowest rate are given. **Conclusion:** The number of faculties that offer quality courses is low, and the number and quality of academic staff teaching the course are not considered sufficient.

Anahtar Kelimeler:
Kalite, Kalite Yönetimi, Hasta Güvenliği, Sağlık Hizmetlerinde Kalite, Tıp Fakültesi

Key Words:
Quality, Quality Management, Patient Safety, Quality in Health Services, Medical Faculty

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:
Doç. Dr. Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İstanbul/Türkiye, aliarslanoglu18@gmail.com, 0000-0002-4454-0397

DOI:
10.52880/sagakaderg.1575399

Gönderme Tarihi/Received Date:
29.10.2024

Kabul Tarihi/Accepted Date:
19.11.2024

Yayımlanma Tarihi/Published Online:
31.12.2024

GİRİŞ

Kalite kelimesi Fransızca "qualité" kelimesinden gelmektedir. Türk Dil Kurumu'na (TDK) göre kalite, "nitelik" anlamındadır (TDK, 2023). Kalite kavramı, geçmişi çok eskilere dayanan, sürekli gelişen ve değişen bir kavramdır (Koca ve ark., 2023). Kalite sınırlandırılarak ürün ve hizmete indirgenmeden baştan sona kapsayıcı bir şekilde ele alınmalıdır (Konaçoğlu, 2019). Deming, "Kalite, onu uygulayan ve sürekli en iyi çözümleri arayan bir düşünce biçimidir" demiştir (Kırpık, 2022). Tanımları özetleyecek olursak, günümüz koşullarını ve geçmişi göz önünde bulundurarak,

kalitenin en kapsayıcı tanımının iyileştirme potansiyeli olan her şey olduğu sonucuna varılabilir (Kuvvetli, 2023).

Sağlık hizmetlerinde kaliteyi tanımlayacak olursak, bu kavramın birçok farklı tanımı bulunmaktadır. Her tanım farklı bir sorunu açıklamaya çalışmıştır, bunlardan bazıları; sağlık hizmeti sunumundan yararlanan hasta konforu, sağlık hizmeti sunumundan yararlanan kişilerin demografik özelliklerinin oranı, halk sağlığı, sağlık kurumlarının her bir hasta için harcadığı para miktarıdır (Deming, 2014). Donabedian sağlık hizmetlerinde kalite kavramını üç kavram üzerinde açıklamıştır; yapı, süreç

ve sonuç (Donabedian, 1988). Ulusal Sağlık Hizmeti (NHS) ise sağlık hizmeti sunumu açısından kaliteyi üç kriter ile açıklamıştır; hasta güvenliği, tedavinin etkinliği ve sağlık hizmeti süreci sonrasında hastalardan alınan geri bildirimlerdir (NHS, 2023). Kalite kavramı sürekli değişmiş ve kendini yenilemiştir, bu yeniliklerden biri de kalite ifadesine eklenen toplam ifadesidir. Burada istenen ilk seferde doğru yapmak ve ortak katılım ilkesi ile süreçleri yönetmektir ve bu da yirminci yüzyılın son dönemine tekabül etmektedir (Konaçoğlu, 2019).

Sağlık hizmetlerinde kalite ve akreditasyon sürecine bakıldığında, Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) tıp eğitimini sorgulamak için yapılan araştırma sonrasında standardizasyonun gerekliliği fark edilmiş ve bu araştırmanın sonuçları hastanelerdeki sağlık hizmeti sunumunun kalitesini etkilemiştir. Sağlıkta kalite hizmetleri için uluslararası çalışmalar yürüten kuruluşlar bulunmaktadır. Uluslararası Sağlıkta Kalite Derneği (ISQua) dünya genelinde sağlık hizmetlerinde ortak bir kalite kültürünün yaygınlaştırılması için çalışmalar yürütmekte, konferanslar ve toplantılar düzenlemektedir. Türkiye'de kalite çalışmalarının temelleri 2005 yılında 100 kalite standardı ile başlamış ve daha sonra sistematik olarak artmış ve gelişmiştir.

Türkiye Sağlık Hizmetleri Kalite ve Akreditasyon Enstitüsü (TÜSKA) Türkiye'de sağlık hizmetlerinde uluslararası akreditasyon ve kalite konusunda çalışmalar yapmaktadır (Kayral, 2018).

Kalite çemberi, Japonca'da kendi kendini yönetme ve kontrol etme anlamına gelen "jishu kanri" kelimesine karşılık gelir, İngilizce'de bu terim "quality control circles" olarak anılırken, Türkçe'de "kalite kontrol çevrimleri", "kalite ekipleri", "kalite kontrol çemberi" olarak sıralanabilir. Kalite çemberlerinde öncelik gönüllülüktür. Kalite çemberlerinde başarının sağlanması için yönetimin bunu benimsemesi, katılım ve destek sağlaması ile mümkündür (Bayazıt, 1998).

Kaliteli sağlık hizmetlerinin sunumu ve sürekliliği için en önemli unsurlardan biri hasta güvenliği kavramıdır (Türkmen ve ark., 2011). Hasta güvenliği, hizmet alan tüm paydaşlara zarar verebilecek öngörülebilir tüm tehlikelerin kabul edilebilir bir risk düzeyinde tutulması için alınabilecek önlemler ve iyileştirme faaliyetleridir (SKS-Hastane versiyon 6.1). Bir başka deyişle hasta güvenliği, sağlık hizmetlerindeki süreçlerle ilgili hataların önlenmesi ve bu hatalardan kaynaklanan zararın azaltılması ya da ortadan kaldırılması için sistemin yeniden düzenlenmesidir. Institute of Medicine (IOM), 21. yüzyıl için sağlık sektörü içinde düzenlenmesi ve geliştirilmesi gereken konuları belirlemiştir (Çakmakçı, 2011). Bunlar altı başlık altında listelenmiştir (Arslanoğlu, 2018):

Güvenlik (fayda sağlarken zarar vermez),

Etkililik (bilimin ışığında kanıta dayalı uygulamalara dayalı sağlık uygulamaları),

Hasta merkezlilik (tıbbi uygulamaların hastanın ihtiyaçlarına göre düzenlenmesi),

Zamanlılık (sağlık hizmetlerinin gerekli minimum bekleme süresi ile sunulması),

Verimlilik (sağlık ekiplerinin ve ekipmanlarının en uygun maliyetli şekilde kullanılması),

Eşitlik ve hakkaniyet (bireylerin sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik durumlarına bakılmaksızın eşit sağlık hizmetleri)

Bu altı başlık evrensel olarak kabul görmüş değerlerdir (Koca ve ark., 2023). Hasta güvenliği ve kalite iyileştirme süreçleri birbiriyle ilişkili iki unsurdur (Konaçoğlu, 2019). Hasta güvenliği ile ilgili araştırma sonuçlarından birinde, sağlık hizmetlerinde kalite açısından güvenli sağlık bakımı, hastalara fayda sağlarken zarar vermemek olarak tanımlanmaktadır (Kuvvetli, 2023). Sağlık hizmetlerinde hasta, bakım sürecini her yönüyle yaşamaktadır, bu nedenle hem hastanın hem de ailesinin durumu net bir şekilde anlaşılmalıdır (Dünya Sağlık Örgütü[DSÖ], 2023). Sağlık hizmeti sunumunda tıp fakültelerindeki kalite ve hasta güvenliği çalışmaları önemlidir.

Türkiye'de tıp fakültelerine Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından yapılan Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) ile öğrenci alınmaktadır. Giriş puanları, tavan/final puanları ve sıralama verileri Yükseköğretim Kurulu Program Atlası'nda mevcuttur (Odabaşı, 2023).

İstanbul Üniversitesi eğitime başlayan ilk tıp fakültesidir. Tıp eğitiminin temel amacı, halk sağlığını ve halk sağlığına yönelik ihtiyaçları tüm çıkarların üstünde tutarak yeni gelişmelere uyumlu hekimler yetiştirmektir (Şahinöz ve Şahinöz, 2022). Tıp eğitimi her üniversitede aynı olmamakla birlikte mezuniyet öncesi, mezuniyet sonrası ve sürekli tıp eğitimi gibi dönemlerden oluşmaktadır (Turan-Özdemir, 2005).

Tıp fakültesi dersleri temel dahili ve cerrahi birimler olarak ikiye ayrılabilir. Temel tıp bilimleri: Anatomi, biyofizik, biyoistatistik, fizyoloji, histoloji ve embriyoloji, tıbbi biyokimya, tıbbi biyoloji, tıbbi mikrobiyoloji, tıp eğitimi, tıp tarihi ve etik. Dahili birimler: Adli tıp, aile hekimliği, çocuk ve ergen ruh sağlığı, çocuk sağlığı ve hastalıkları, deri ve zührevi hastalıklar, enfeksiyon hastalıkları ve klinik mikrobiyoloji, farmakoloji ve klinik farmakoloji, fiziksel tıp ve rehabilitasyon, halk sağlığı, göğüs hastalıkları, iç hastalıkları, kardiyoloji, nöroloji, psikiyatri, radyoloji, tıbbi genetik. Cerrahi birimler: Acil

tıp, anesteziyoloji ve reanimasyon, beyin cerrahisi, çocuk cerrahisi, genel cerrahi, göğüs cerrahisi, göz hastalıkları, kadın hastalıkları ve doğum, kalp ve damar cerrahisi, kulak burun boğaz, ortopedi ve travmatoloji, plastik, estetik, rekonstrüktif ve plastik cerrahi, tıbbi patoloji, üroloji (YÖK, 2024).

Üniversite bölümlerinin eğitim programları Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından düzenlenmektedir. Tıp fakültelerinin eğitim sürecinde asgari şartlarda yer alması gereken bölümler belirtilmekte ve fakülteler buna göre düzenlemeler yapmaktadır. Mezuniyet öncesi tıp eğitimi için ulusal çekirdek müfredat 2020 yılında yayınlanmış, tıp fakültelerinde kalite ve akreditasyon çalışmaları, yetkinlik ve yetkinlik değerlendirme kriterleri oluşturulmuştur. Yeterlilikler arasında sağlıkta kalite, kalite ve sağlık hizmetlerinde kalite kavramları ile ilgili yeterlilik ve değerlendirme kriterleri bulunmaktadır (YÖK, 2024b). Bu doğrultuda araştırma, sağlıkta kalite ve kalite yönetimi gibi kavramların üniversitelerde ne kadar yer bulduğu ve hangi yeterlilik ve içeriklerle işlendiği sorusu üzerine temellendirilmiş ve amaç belirlenmiştir.

Ülkemizde tıp fakültelerinin müfredatı açısından ulusal çekirdek müfredat (UÇEP) uygulanmaktadır. En son 2020 yılında yayınlanan kılavuzda ulusal yetkinlik ve yeterlilik listesi başlığı altında 32 yetkinlik yer almaktadır. Tıp fakültesi mezunlarının ulusal yetkinlik ve yeterlilik belgesi kapsamında yetkinlik ve yeterlilikler eşleştirilmektedir. Kalite süreçleri “Sağlık politika ve uygulamalarının birey ve toplum sağlığı göstergeleri üzerindeki etkisini değerlendirir ve sağlık hizmetlerinin kalitesinin geliştirilmesi için savunuculuk yapar” şeklinde eşleştirilmiştir. Sağlık yönetimi ana durumu, sağlık göstergeleri, sürveyans, sağlıkta kalite/kalifikasyon, sağlık hizmetlerinde sürekli iyileştirme/ eğitim alt durumları ile eşleştirilmiştir (YÖK, 2024a).

GEREÇ VE YÖNTEM

Bu çalışmada, Türkiye’deki üniversitelerin tıp programlarında sunulan kalite yönetimi ile ilgili dersler incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Araştırma tanımlayıcı türdedir. Türkiye’de YÖK’e bağlı üniversitelerin 2023 yılı itibariyle ders programları web sayfaları üzerinden incelenmiş ve toplanan veriler tablolar yardımıyla irdelenmiştir.

Bu çalışmada 2023 yılı itibariyle aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

Türkiye’de tıp fakültesi bulunan kaç devlet ve vakıf üniversitesi vardır?

Türkiye’deki üniversitelerin tıp fakültelerindeki kalite yönetimi ile ilgili dersler nelerdir?

Kalite ile ilgili derslerin bağlı olduğu dersler nelerdir? Eğitim veren akademik personelin unvanı nedir?

Tıp fakültelerinde yeterince kalite yönetimi ile ilgili ders veriliyor mu?

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini 2023 yılı itibariyle Türkiye’de YÖK kapsamındaki 208 üniversite oluşturmaktadır. Tüm üniversiteler tam sayım yöntemi ile incelenmiştir. Aynı üniversiteye bağlı birden fazla tıp fakültesi de dahil edilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak araştırmacıların konu kapsamında, bilimsel yazının taranması ile oluşturduğu “değerlendirme formu” kullanılmıştır (Arslan ve Basit, 2021). Araştırmacılar tarafından belirlenen veriler; üniversitenin adı, kalite ile ilgili dersin var olup olmadığı, dersin adı, zorunlu ya da seçmeli olması, yılı, dersin içeriği, dersin dili, dersin öğretim yöntemleri, akreditasyon durumu ve dersin öğretim elemanının unvanı olacak şekilde 10 ana başlıkta toplanmıştır.

Veri toplama

Araştırma verileri YÖK’ün web sayfasından (YÖK, 2023) ve 2023 yılı itibariyle Yükseköğretim Kurumu’na bağlı üniversitelerin web sayfalarından elde edilmiştir. Veri toplama işlemi üniversitelerin tıp fakültelerinin web sayfalarından ders programlarının incelenmesi ile gerçekleştirilmiştir. Elde edilen verilerin sınıflandırılması veri toplama formu ile sağlanmıştır.

Verilerin değerlendirilmesi

Çalışmanın veri analizi Microsoft Excel programı (Microsoft Excel, 2023) ile sağlanmıştır. Veriler tanımlayıcı istatistikler (sayı ve yüzde) yardımıyla değerlendirilmiştir.

Araştırmanın etik yönü

Yüksek Öğretim Kurumu web sayfalarından ve üniversite web sayfalarından elde edilen bilgiler erişime açık olduğu için etik kurul onayı alınmamıştır.

Araştırmanın sınırlılıkları

Üniversite web sayfalarının düzeni ve içeriği birbirinden farklı olduğu gibi verilen bilgilerin çeşitliliği de farklıdır. Bazı web sayfalarında ders içerikleri, öğretim elemanı ve benzeri bilgiler eksiktir. Bunlar araştırmanın eksik yönünü oluşturan unsurlardır.

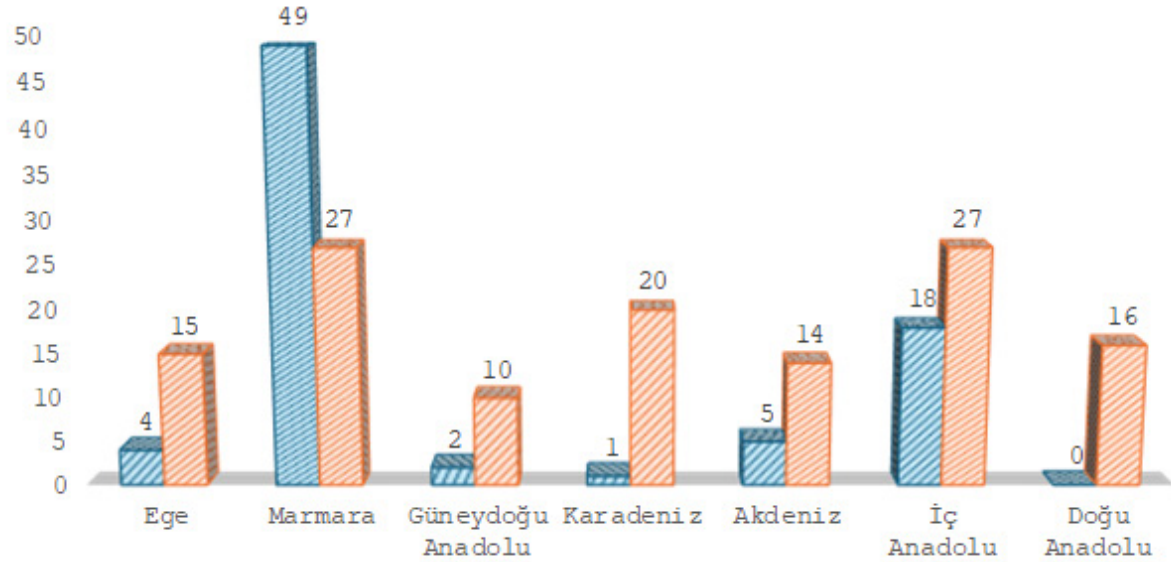
BULGULAR

Tablo 1. Türkiye’de Yükseköğretim Kurumu’na bağlı üniversitelerin dağılımı

Üniversite	Sayı (n)	Yüzde (%)
Vakıf*	79	38.0
Devlet**	129	62.0
Toplam	208	100.0

Tablo 2’ de görüldüğü üzere Türkiye’de 2023 yılı itibarıyla 208 üniversite bulunmaktadır. Bu üniversiteler, 129 (%62) devlet üniversitesi ve 79 (%38) vakıf üniversitesi olarak sınıflanmaktadır.

Bölgeler açısından bakıldığında devlet üniversiteleri daha çok iki bölgede yoğunlaşmaktadır. İç Anadolu ve Marmara bölgesinde %20,9 ile 27 üniversite, %15,5 ile Karadeniz bölgesinde 20 üniversite, %11,6 ile Ege bölgesinde 15 üniversite, Doğu Anadolu bölgesinde %12,4 ile 16 üniversite ve %10,9 ile Akdeniz bölgesinde 14 üniversite bulunmaktadır. Son olarak Güneydoğu Anadolu bölgesinde %7,8’lik bir oranla 10 üniversite bulunmaktadır. Vakıf üniversiteleri oranının en yüksek olduğu ise Marmara Bölgesinde 49 üniversite %62,0, İç Anadolu bölgesinde 18 üniversite %22,8, Akdeniz bölgesinde 5 üniversite %6,3, Ege bölgesinde 4 üniversite %5,1, Güneydoğu Anadolu bölgesinde 2 üniversite %2,5 ve Karadeniz Bölgesinde 1 üniversite ile en düşük oran bulunmaktadır.

	Ege	Marmara	Güneydoğu Anadolu	Karadeniz	Akdeniz	İç Anadolu	Doğu Anadolu
Vakıf	4	49	2	1	5	18	0
Devlet	15	27	10	20	14	27	16

Şekil 1. Türkiye’de Devlet ve Vakıf Üniversitelerinin Bölgelere Göre Dağılımı

Türkiye’de bulunan üniversitelerin 110’unda tıp fakültesi bulunmaktadır. Bunların 78 (%70,9) tanesi devlet üniversitelerinde 32 (%29,1) tanesi vakıf üniversitelerinde bulunmaktadır. Tıp fakültesi bulunan 110 üniversitenin 25’inin (%22,7) öğretim programlarında kalite yönetimi ile ilgili ders bilgi paketleri bulunmaktadır. Ders bulunan 25 üniversite içerisinde 22’si (%88,0) devlet üniversitesi ve 3’ü (%12,0) vakıf üniversitesidir. Devlet üniversitelerinde kalite yönetimi dersleri, vakıf üniversitelerine göre daha yaygındır.

Kalite yönetimi ile ilgili ders bulunan 25 üniversitede bulunan 34 ders bulunmaktadır. Tablo 3 de görüleceği üzere kalite konusu, sağlıkta kalite, akreditasyon, KYS, çalışan güvenliği, kalite çemberi, kalite yönetim sistemleri gibi birçok başlık altında ele alınmaktadır.

Türkiye’de aktif eğitim veren üniversitelerin tıp fakültelerinde yer alan ders içeriklerinin hem Bologna bilgi paketleri üzerinden hem de web sitelerinde yer alan ders programları incelenmiştir. Yeterli verinin olmamasının sebebi ise üniversitelerin bilgi paylaşım içeriklerinin seçiminin farklı olması ve henüz tüm içeriklerin detaylı bir şekilde paylaşılmamış olmasıdır.

Türkiye’de 110 üniversitede tıp fakültesi bulunmaktadır. Bunların 78’i (%70,9) devlet üniversitesi, 32’si (%29,1) vakıf üniversitesidir. Üniversitelerin 25’inde (%22,7) ders bulunurken, 85’inde (%77,3) ders içeriği bulunmamaktadır. Tıp fakültesi olan 22 (%28,29) devlet üniversitesi müfredatta kalite yönetimi derslerine yer

Tablo 2. Kalite Yönetimi ile İlgili Derslerin Dağılımı

		Tıp Fakültesi		Kalite Yönetimi Dersi	
		Sayı (n)	Yüzde (%)	Sayı (n)	Yüzde (%)
Durum	Evet	110	52.9	25	22.7
	Hayır	98	47.1	85	77.3
Toplam		208	100.0	110	100.0
Üniversite	Vakıf	32	29.1	3	12.0
	Devlet	78	70.9	22	88.0
Toplam		110	100.0	25	100.0

Tablo 3. Kalite Yönetimi Konularını İçeren Dersler

Ders	
Sağlık Hizmetlerinde Kalite Yönetimi	6
Sağlıkta Kalite	4
Sağlık Hizmetlerinde Kalite ve Akreditasyon	2
Kalite Yönetim Sistemleri	2
Sağlık Kurumlarında Kalite Yönetimi	2
Temel Kalite İyileştirme Araçları	2
Toplam Kalite Yönetimi	2
Uluslararası Sağlıkta Akreditasyon ve Kalite Standartları	2
Toplam Kalite Yönetimi ve Akreditasyon	1
Hasta Güvenliği ve Meslekler Arası İşbirliği	1
İstatistiksel Kalite Kontrol ve Süreç Yönetimi	1
Sağlık Hizmetlerinde Kalite Kavramı	1
Kalite Bilinci	1
Sağlıkta Kalite Yönetimi	1
Laboratuvar Akreditasyonu ve Kalite Yönetimi	1
Sağlık Hizmeti Sunumunda Kalite	1
Sağlık Hizmetlerinde Kalite Değerlendirme ve Yöntemleri	1
Sağlıkta Kalite ve Kalite Çemberleri	1
Sağlık Yönetimi ve Sağlıkta Kalite	1
Sağlık Hizmetlerinde Kalite, Performans ve Akreditasyon	1

vermiştir. Sadece üç (%9,4) vakıf üniversitesinde kalite yönetimi dersi yer almaktadır. Yıl bazında 2. yılda 20 (%41,6) ders yer almıştır. Bazı dersler birden fazla yarıyılın müfredatında yer almaktadır. Ders içerikleri devlet ve vakıf üniversiteleri için ayrı ayrı analiz edilmiş ve devlet üniversitelerinin 2. yılda 20 dersin %45,5'i, vakıf üniversitelerinin ise 3. yılda 3 dersinin %75,0'i olduğu tespit edilmiştir. Ders dili hem vakıf hem de devlet üniversitelerinde %100,0 Türkçedir.

Derslerin işleniş yöntemi birçok üniversitenin bilgi paketlerinde yer almamaktadır. Bu nedenle, veri sonuçları eksiktir. Devlet üniversitelerinde en yaygın

ders anlatım yöntemi 6 (%14,6) ders ile teoriktir. Vakıf üniversitelerinde ders anlatım yöntemleri belirtilmemiştir. Derslerin değerlendirme yöntemleri de farklılık göstermektedir. Programlar, üniversitenin ait olduğu tıp fakültesinin akreditasyon durumu açısından da incelenmiştir. Türkiye'de kalite yönetimi ders içeriğine sahip devlet üniversitelerinin 25 tıp fakültesinden 12'si (%48) akreditasyon belgesine sahiptir. Kalite yönetim ile ilgili ders içeriğine sahip vakıf üniversitelerinin hiçbirinin akredite olmadığı görülmektedir.

Üniversitelerin ders bilgi paketlerinde belirtilmeyen öğretim elemanlarının 7'si (%22,5) devlet

üniversitelerinde, 1'i (%33,3) vakıf üniversitelerinde görev yapmaktadır. Devlet üniversitelerinde en fazla akademik personel sayısı 13 (%35,7) ile Dr. Öğr. Üyesidir. En az ders veren akademik kadro ise 2 (%6,5) ile Doçenttir. Devlet üniversitelerinde olduğu gibi vakıf üniversitelerinde de en fazla akademik unvan 2 (%66,7) ile Dr. Öğr. Üyesidir. Vakıf üniversitelerinde Doçent, Profesör ve Doktor unvanlarına sahip akademik kadro bulunmamaktadır. Akademik kadro sayısı ve niteliği, iyi bir temel ve kaliteli hekimlerin yetiştirilmesi için şarttır.

Akredite ve akredite olmayan programlar zorunlu derslerin daha yüksek bir oranına sahiptir. Bu oran akredite programlarda %58,8, akredite olmayan programlarda ise %70,6'dır. Ders dönemi açısından bakıldığında akredite edilmiş programlarda derslerin ağırlıklı olarak İkinci ve üçüncü yılda, akredite edilmemiş programlarda derslerin ağırlıklı olarak birinci ve ikinci yılda açıldığı görülmektedir. Tüm programlarda eğitim dili Türkçe'dir. Derslerin öğretim yöntemleri birçok üniversitenin web sayfalarında veya Bologna bilgi paketinde yer almamaktadır. Elde edilen verilere göre belirtilmemiş anlatım yöntemi toplamda %44,0'dır. Akredite programlarda teorik dersler 5 ders ile %16,8, akredite olmayan programlarda teorik dersler 1 ders ile

%5,0'lık paya sahiptir. Örnek olay incelemesi yöntemi akredite programlarda yer almazken, akredite olmayan programlarda %5,0 oranı ile 1 derste mevcuttur. Akredite programlarda 3ders ile uygulamalı eğitim yöntemi %10,0 oranına sahiptir. Anlatım, tartışma, soru-cevap yöntemlerinin oranı akredite edilmiş programlarda 1 ders ile %3,3, akredite olmayan programlarda ise 1 ders ile %5,0'dır. Akademik kadro açısından Dr. Öğr. Üyelerinin oranı hem akredite hem de akredite olmayan programlarda %44,1 ile en yüksektir. Akredite programlarda Dr. Öğr. Üyesi oranı %35,3'dür. Akredite olmayan programlarda Dr. Öğr. Üyesi oranı %52,9'dur. Dr. Öğr. Üyelerinden sonra Profesör ve Doktor unvanları en yüksek orana sahiptir. Akredite programlarda %23,5 oranında Profesörler tarafından verilmektedir. Akredite olmayan programlarda %11,8 oranında Profesörler tarafından verilmektedir. Doktor unvanı ile akredite edilmiş programlarda ders veren öğretim elemanı bulunmamaktadır. Akredite olmayan programlarda ise 3 ders %17,6 oranında Doktor unvanlı öğretim elemanı tarafından verilmektedir. Bu tablo, akreditasyon durumunun dersin seçmeli ya da zorunlu olması, ders süresi, ders dili ve öğretim elemanı açısından farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır.

Tablo 4. Kalite yönetimi ile ilgili ders içeren üniversite ve ders özelliklerinin karşılaştırılması

Derslerin Özellikleri	Üniversite						
	Devlet		Vakıf		Toplam		
	Sayı (n)	Yüzde (%)	Sayı (n)	Yüzde (%)	Sayı (n)	Yüzde (%)	
Ders mevcudiyeti	Evet	22	28,2	3	9,4	25	22,7
	Hayır	56	71,8	29	90,6	85	77,3
Ders durumu	Zorunlu	19	61,3	2	66,7	21	61,8
	Seçmeli	12	38,7	1	33,3	13	38,2
Ders dönemi	1	9	20,5	1	25,0	10	20,8
	2	20	45,5	0	-	20	41,6
	3	12	27,2	3	75,0	15	31,3
	4	1	2,3	0	-	1	2,1
	5	0	-	0	-	0	-
	6	0	-	0	-	0	-
Ders dili	Belirtilmemiş	2	4,5	0	-	2	4,2
	Türkçe	31	100,0	3	100,0	34	100,0
Öğretim metodolojisi	İngilizce	0	-	0	-	0	-
	Tartışma	2	4,3	0	-	2	4,0
	Soru ve Cevap	2	4,3	0	-	2	4,0
	Beyin fırtınası	2	4,3	0	-	2	4,0
	Beyin temelli öğrenme	1	2,1	0	-	1	2,0
	Amfi	2	4,3	0	-	2	4,0
	Deney	2	4,3	0	-	2	4,0
	Ödev	2	4,3	0	-	2	4,0
	Teorik	6	12,7	0	-	6	12,0
	Örnek Olay İncelemeleri	1	2,1	0	-	1	2,0
	Gösteri	2	4,3	0	-	2	4,0
	Anlatım	2	4,3	0	-	2	4,0
	Uygulama	3	6,4	0	-	3	6,0
	Görüş geliştirme	1	2,1	0	-	1	2,0
Öğretim elemanları	Belirtilmemiş	19	40,2	3	100,0	22	44,0
	Profesör	6	19,4	0	-	6	17,6
	Doçent	2	6,5	0	-	2	5,9
	Dr. Öğr. Üyesi	13	41,9	2	66,7	15	44,1
	Doktor	3	9,7	0	-	3	8,8
	Belirtilmemiş	7	22,5	1	33,3	8	23,6
Akreditasyon	Evet	12	54,5	0	-	12	48,0
	Hayır	10	45,5	3	100,0	13	52,0

Tablo 5. Akredite ve Akredite Olmayan Fakültelerin Karşılaştırılması

		Sayı (n)	Yüzde (%)	Sayı (n)	Yüzde (%)	Sayı (n)	Yüzde (%)
		Akredite		Akredite değil		Toplam	
Ders Durumu	Seçmeli	7	41,2	5	29,4	12	35,3
	Zorunlu	10	58,8	12	70,6	22	64,7
Ders dönemi *	1	5	20,0	7	38,9	12	27,9
	2	9	36,0	7	38,9	16	37,2
	3	9	36,0	3	16,7	12	27,9
	4	1	4,0	0	-	1	2,3
	5	0	-	0	-	0	-
	6	0	-	0	-	0	-
	Belirtilmemiş	1	4,0	1	5,5	2	4,7
Ders dili	Türkçe	17	100,0	17	100,0	34	100,0
	İngilizce	0	-	0	-	0	-
Öğretim metodolojisi**	Tartışma	1	3,3	1	5,0	2	4,0
	Soru Cevap	1	3,3	1	5,0	2	4,0
	Beyin fırtınası	1	3,3	1	5,0	2	4,0
	Beyin temelli öğrenme	1	3,3	0	-	1	2,0
	Amfi	2	6,7	0	-	2	4,0
	Deney	2	6,7	0	-	2	4,0
	Ödev	2	6,7	0	-	2	4,0
	Teorik	5	16,8	1	5,0	6	12,0
	Örnek Olay	0	-	1	5,0	1	2,0
	İncelemeleri	2	6,7	0	-	2	4,0
	Gösteri	1	3,3	1	5,0	2	4,0
	Anlatım	3	10,0	0	-	3	6,0
	Uygulama	1	3,3	0	-	1	2,0
	Görüş geliştirme	8	26,9	14	70,0	22	44,0
Üniversite	Vakıf	0	-	3	23,1	3	12,0
	Devlet	12	100,0	10	76,9	22	88,0
Akademik kadro	Profesör	4	23,5	2	11,8	6	17,6
	Doçent	1	5,9	1	5,9	2	5,9
	Doktor	0	-	3	17,6	3	8,8
	Dr. Öğr. Üyesi	6	35,3	9	52,9	15	44,1
	Belirtilmemiş	6	35,3	2	11,8	8	23,6

*Ders sayısı birden fazla dönemde verilebilecek ders sayısından farklıdır. **Bir derste birden fazla yöntem kullanılmıştır.

TARTIŞMA

Sağlık hizmeti sunumunda profesyonel meslekler kaliteli bir hizmet sunmak için vardır (Özbucak-Civil, 2011). "Hastanelerde ilk kural hastaya zarar vermemektir". Bu nedenle tıp fakültelerinde kalite yönetimi konusunda eğitimler irdelenmeye başlanmıştır.

Çalışmamızda tıp fakültelerinin %22,7'sinde kalite yönetimi ile ilgili dersler bulunmaktadır. Arslan ve Basit'in hemşirelik lisans programlarını incelediği çalışmada %58,66'sı kalite ve hasta güvenliği derslerine yer vermiştir (Arslan ve Basit, 2021). Arslanoğlu ve Arslan'ın dil ve konuşma terapisi lisans programlarını incelediği çalışmada, eğitim veren üniversitelerin %50'sinde kalite yönetimi ile ilgili dersler bulunmaktadır (Arslanoğlu ve Arslan, 2023). Arslanoğlu ve Arslan'ın eczacılık lisans programları üzerine yaptığı çalışmada

%78,7'sinin kalite yönetimi ile ilgili ders içeriğine sahip olduğu görülmüştür (Arslanoğlu ve Arslan, 2023). Arslanoğlu ve Duran'ın sağlık yönetimi lisans programları üzerine yaptığı çalışmada %95'inin kalite yönetimi ile ilgili ders içeriğine sahip olduğu görülmüştür (Arslanoğlu ve Duran, 2023). Arslanoğlu ve İnal'ın odyoloji lisans programları üzerine yaptığı çalışmada %48,3'ünün kalite yönetimi ile ilgili ders içeriğine sahip olduğu görülmüştür (Arslanoğlu ve İnal, 2023). Arslanoğlu ve Kandaş'ın acil yardım ve afet yönetimi lisans programları üzerine yaptığı çalışmada %81,25'inin kalite yönetimi ile ilgili ders içeriğine sahip olduğu görülmüştür (Arslanoğlu ve Kandaş, 2024). Ulusoy ve arkadaşları 2018 yılında sağlıkla ilgili lisans programlarını incelemiş ve 82 tıp fakültesinden sadece 1'inin, yani %1,2'sinin kalite yönetim ile ilgili ders içeriğine sahip olduğunu tespit etmişlerdir. Derslerin

uygunluğu sağlık yönetiminde %52,1, hemşirelikte %14,5 ve ebellekte %5,2 olarak bulunmuştur. Genel olarak %17,7'sinin kalite ile ilgili ders içeriklerine sahip olduğu tespit edilmiştir (Ulusoy ve ark., 2018).

Bu çalışmalar incelendiğinde en fazla sağlık yönetimi lisans programında kalite yönetim ile ilgili dersler bulunmaktadır. En az ders verilen lisans programı ise tıp fakültelerinde bulunmaktadır. Bununla birlikte Ulusoy ve arkadaşlarının 2018 yılında yaptığı çalışmada tıp fakültelerinde kalite yönetimi ile ilgili dersler %1.2 oranında iken bizim araştırmamızda bu oran altı yılda %22,7'ye yükselmiştir. Bu sonuç giderek kalite yönetim ile ilgili derslerin sayısının arttığını göstermektedir.

Kalite yönetimi ile ilgili ders veren 25 üniversitenin 22'si (%88) devlet üniversitesidir. Literatür incelendiğinde Arslan ve Basit, Arslanoğlu ve Kandaş, Arslanoğlu ve Arslan, Arslanoğlu ve Duran ve Arslanoğlu ve Yılmaz tarafından yapılan çalışmalarda verilen derslerin daha çok devlet üniversitelerinde olduğu bulunmuştur (Arslan ve Basit, 2021; Arslanoğlu ve Yılmaz, 2023; Arslanoğlu ve Arslan, 2023b; Arslanoğlu ve Duran, 2023; Arslanoğlu ve Kandaş, 2024). Bu sonuçlar ile bizim çalışmamız benzerlik göstermektedir. Arslanoğlu ve İnal ve Arslanoğlu ve Arslan tarafından yapılan çalışmalarda verilen derslerin daha çok vakıf üniversitelerinde olduğu bulunmuştur (Arslanoğlu ve İnal, 2023; Arslanoğlu ve Arslan, 2023a). Bu sonuçlar ile bizim çalışmamız farklılık göstermektedir.

Kalite yönetimi ile ilgili verilen 34 dersin 21'i (%68,1) zorunlu derstir. Arslanoğlu ve Kandaş'ın acil yardım ve afet yönetimi lisans programları üzerine yaptığı çalışmada kalite yönetimi ile ilgili derslerin 26'sinin (%72,22) zorunlu olduğu görülmüştür (Arslanoğlu ve Kandaş, 2024). Bu sonuçlar ile bizim çalışmamız benzerlik göstermektedir. Arslan ve Basit'in hemşirelik lisans programlarını incelediği çalışmada kalite yönetimi ve hasta güvenliği ile ilgili derslerin 87'sinin (%95,60) seçmeli olduğu görülmüştür (Arslan ve Basit, 2021). Arslanoğlu ve Yılmaz'ın Kalite yönetimi yüksek lisans programlarını incelediği çalışmada kalite yönetimi ve hasta güvenliği ile ilgili derslerin 33'ünün (%40,26) seçmeli olduğu görülmüştür (Arslanoğlu ve Yılmaz, 2023). Arslanoğlu ve Arslan'ın dil ve konuşma terapisi lisans programlarını incelediği çalışmada kalite yönetimi ile ilgili derslerin 40'ının (%90,9) seçmeli olduğu görülmüştür (Arslanoğlu ve Arslan, 2023a). Arslanoğlu ve Arslan'ın eczacılık lisans programları üzerine yaptığı çalışmada kalite yönetimi ile ilgili derslerin 57'sinin (%77,1) seçmeli olduğu görülmüştür (Arslanoğlu ve Arslan, 2023b). Arslanoğlu ve Duran'ın sağlık yönetimi lisans programları üzerine yaptığı çalışmada kalite yönetimi ile ilgili derslerin 111'inin (%50,7) seçmeli olduğu görülmüştür (Arslanoğlu ve

Duran, 2023). Arslanoğlu ve İnal'ın odyoloji lisans programları üzerine yaptığı çalışmada kalite yönetimi ile ilgili derslerin 19'unun (%82,6) seçmeli olduğu görülmüştür (Arslanoğlu ve İnal, 2023). Bu sonuçlar ile bizim çalışmamız farklılık göstermektedir.

Kalite yönetimi ile ilgili derslerin ikinci ve üçüncü yıllarda (%72,9) verildiği görülmüştür. Arslanoğlu ve Kandaş'ın acil yardım ve afet yönetimi lisans programları üzerine yaptığı çalışmada kalite yönetimi ile ilgili derslerin birinci ve ikinci yıllarda (%76,47) verildiği görülmüştür (Arslanoğlu ve Kandaş, 2024). Arslan ve Basit'in hemşirelik lisans programlarını incelediği çalışmada kalite yönetimi ve hasta güvenliği ile ilgili derslerin üçüncü yılda (%35,16) verildiği görülmüştür (Arslan ve Basit, 2021). Arslanoğlu ve Arslan'ın dil ve konuşma terapisi lisans programlarını incelediği çalışmada kalite yönetimi ile ilgili derslerin ikinci ve üçüncü yıllarda (%57,1) verildiği görülmüştür (Arslanoğlu ve Arslan, 2023a). Arslanoğlu ve Arslan'ın eczacılık lisans programları üzerine yaptığı çalışmada kalite yönetimi ile ilgili derslerin birinci ve beşinci yıllarda (%57,3) verildiği görülmüştür (Arslanoğlu ve Arslan, 2023b). Arslanoğlu ve Duran'ın sağlık yönetimi lisans programları üzerine yaptığı çalışmada kalite yönetimi ile ilgili derslerin İkinci ve üçüncü yıllarda (%68,9) verildiği görülmüştür (Arslanoğlu ve Duran, 2023). Arslanoğlu ve İnal'ın odyoloji lisans programları üzerine yaptığı çalışmada kalite yönetimi ile ilgili derslerin birinci ve ikinci yıllarda (%68,9) verildiği görülmüştür (Arslanoğlu ve İnal, 2024). Bu sonuçlar ile bizim çalışmamız benzerlik göstermektedir.

Çalışmamızda eğitimlerin %100,0'ünün Türkçe olarak verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Literatür incelendiğinde Arslan ve Basit'in çalışmasında yer alan derslerin %97,8'inin Türkçe olduğu görülmektedir (Arslan ve Basit, 2021). Arslanoğlu ve İnal'ın odyoloji lisans programları üzerine yaptığı çalışmada kalite yönetimi ile ilgili derslerin dilinin %95,7'sinin Türkçe olduğu görülmüştür (Arslanoğlu ve İnal, 2023). Arslanoğlu ve Kandaş'ın acil yardım ve afet yönetimi lisans programları üzerine yaptığı çalışmada %100'ünün kalite yönetimi ile ilgili derslerin dilinin Türkçe olduğu görülmüştür (Arslanoğlu ve Kandaş, 2024). Arslanoğlu ve Arslan'ın dil ve konuşma terapisi lisans programlarını incelediği çalışmada, eğitim veren üniversitelerin %97,7'sinde kalite yönetimi ile ilgili derslerin dilinin Türkçe olduğu görülmüştür (Arslanoğlu ve Arslan, 2023a). Arslanoğlu ve Arslan'ın eczacılık lisans programları üzerine yaptığı çalışmada %90,5'inin kalite yönetimi ile ilgili derslerin dilinin Türkçe olduğu görülmüştür (Arslanoğlu ve Arslan, 2023b). Bu çalışmaların sonuçları araştırmamızı destekler niteliktedir.

Kalite yönetimi ile ilgili verilen derslerin öğretim metodu daha çok teorik 6 (%12) olarak verildiği görülmüştür.

Arslan ve Basit'in hemşirelik lisans programlarını incelediği çalışmada kalite yönetimi ve hasta güvenliği ile ilgili derslerin öğretim metodu daha çok düz anlatım 19 (%90,47) olarak verildiği görülmüştür (Arslan ve Basit, 2021). Arslanoğlu ve Arslan'ın dil ve konuşma terapisi lisans programlarını incelediği çalışmada kalite yönetimi ile ilgili derslerin öğretim metodu daha çok soru-cevap 3 (%5,1) şeklinde verildiği görülmüştür (Arslanoğlu ve Arslan, 2023a). Arslanoğlu ve Arslan'ın eczacılık lisans programları üzerine yaptığı çalışmada kalite yönetimi ile ilgili derslerin öğretim metodu daha çok düz anlatım 12 (%10,4) olarak verildiği görülmüştür (Arslanoğlu ve Arslan, 2023b). Bu sonuçlar ile bizim çalışmamız benzerlik göstermektedir.

Kalite yönetimi ile ilgili verilen derslerin öğretim elemanlarının çoğunun Dr. Öğr. Üyesi (%44,1) unvanına sahip olduğu görülmüştür. Arslanoğlu ve Kandaş'ın acil yardım ve afet yönetimi lisans programları üzerine yaptığı çalışmada kalite yönetimi ile ilgili derslerin öğretim elemanlarının çoğunun Doçent (%19,44) unvanına sahip olduğu görülmüştür (Arslanoğlu ve Kandaş, 2024). Arslan ve Basit'in hemşirelik lisans programlarını incelediği çalışmada kalite yönetimi ve hasta güvenliği ile ilgili derslerin öğretim elemanlarının çoğunun Dr. Öğr. Üyesi (%28,7) unvanına sahip olduğu görülmüştür (Arslan ve Basit, 2021). Arslanoğlu ve Arslan'ın dil ve konuşma terapisi lisans programlarını incelediği çalışmada kalite yönetimi ile ilgili derslerin öğretim elemanlarının çoğunun öğretim görevlisi (%25,1) unvanına sahip olduğu görülmüştür (Arslanoğlu ve Arslan, 2023a). Arslanoğlu ve Arslan'ın eczacılık lisans programları üzerine yaptığı çalışmada kalite yönetimi ile ilgili derslerin öğretim elemanlarının çoğunun Dr. Öğr. Üyesi (%27,1) unvanına sahip olduğu görülmüştür (Arslanoğlu ve Arslan, 2023b). Arslanoğlu ve Duran'ın sağlık yönetimi lisans programları üzerine yaptığı çalışmada kalite yönetimi ile ilgili derslerin öğretim elemanlarının çoğunun Dr. Öğr. Üyesi (%25,1) unvanına sahip olduğu görülmüştür (Arslanoğlu ve Duran, 2023). Arslanoğlu ve İnal'ın odyoloji lisans programları üzerine yaptığı çalışmada kalite yönetimi ile ilgili derslerin öğretim elemanlarının çoğunun Dr. Öğr. Üyesi (%21,7) ve öğretim görevlisi (21,7) unvanına sahip olduğu görülmüştür (Arslanoğlu ve İnal, 2024). Bu sonuçlar ile bizim çalışmamız benzerlik göstermektedir.

Çalışmamızda üniversitelerin tıp fakültelerinin akreditasyon durumları da incelenmiştir. Kalite yönetimi ile ilgili ders içeriğine sahip 25 üniversiteden 13'ü (%52) akredite değildir, 12'si (%48,0) akreditedir. Vakıf ve devlet olarak incelendiğinde akredite olan üniversitelerin tamamının devlet üniversitesi olduğu görülmektedir. Devlet üniversitelerinde %54,5 oranında akredite edilmiş 12 tıp fakültesi ve %45,5 oranında

akredite edilmiş 10 tıp fakültesi bulunmaktadır. Vakıf üniversitelerinden üç vakıf üniversitesi akredite değildir. Vakıf üniversitelerinden kalite yönetimi ile ilgili dersleri olan ancak akredite olan hiç bir tıp fakültesi bulunmamaktadır. Literatüre bakıldığında üniversite programlarının akreditasyon durumları ile ilgili herhangi bir karşılaştırma yapılmadığı görülmektedir. Akredite olan tıp fakülteleri ile akredite olmayan tıp fakülteleri arasında derslerin zorunlu/seçmeli, ders dönemleri, ders dili, öğretim metodolojisi ve akademik kadro ile ilgili bir fark bulunmamaktadır.

Sonuç olarak, özellikle sağlık hizmetlerinde kalite, hasta ve çalışan güvenliği açısından gerekli ve önemlidir. Sağlık hizmetleri, bireylerin yaşam kalitesini ve mutluluğunu önemli ölçüde etkilemektedir. Dünyada sağlık hizmetlerine verilen değer her geçen gün artmaktadır (Kömürcü ve ark., 2014). Sağlık hizmetleri başta olmak üzere her alanda kalite kavramı bu denli önem arz ederken, sağlık hizmeti sunumunda görev alan tüm sağlık profesyonellerinin nitelikli akademik kadro ile kalite konusunda nitelikli eğitimler alması ve sürekli kalite sürecinin aktif bir şekilde sürdürülmesi gerekmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye'de %62,0 ile 129 devlet üniversitesi ve %38,0 ile 79 vakıf üniversitesi bulunmaktadır. İngilizce tıp eğitimi veren 5 üniversite %4,5 oranıyla bulunmaktadır. Mevcut verilere göre bu üniversiteler müfredatlarında kalite yönetimi ile ilgili derslere yer vermemektedir. 208 üniversiteden 3'ü %1,4'lük bir oranla aktif eğitim hayatına başlamamıştır. Ders içeriklerine ulaşamayan %4,4'lük bir oranla 9 üniversite bulunmaktadır.

Araştırma sonucunda tıp fakültelerinin öğretim programlarında yer alan kalite yönetimi ile ilgili derslere genel olarak ana bilim dalları içerisinde yer verildiği ve sayılarının oldukça az olduğu görülmektedir. Eğitim dili Türkçedir ve derslerin çoğu zorunludur. 110 tıp fakültesi arasında 25 üniversitenin %22,7'si dersler sunmaktadır ki bu oldukça düşüktür. Kalite ile ilgili ders veren üniversitelerin çoğunluğu devlet üniversitesidir. Burada üniversitelerin dağılımında olduğu gibi burada da kalite yönetimi ile ilgili ders veren üniversitelerin büyük bir kısmının devlet üniversiteleri olduğu görülmektedir. Öğretim elemanı sayısı açısından en çok Dr. Öğr. Üyesi unvanı bulunmaktadır. Kalite ile ilgili verilen derslerin etkililiği için üniversitelerde hem akademik kadronun hem de kalite ile ilgili derslerin varlığının artırılması önem arz etmektedir. Ayrıca kalite konusunda uzmanlaşmış akademik kadroların eğitim vermesi de eğitimin etkililiği açısından önemlidir. Bu çalışma, literatürün ve üniversitelerin kendilerini geliştirmelerine yardımcı olabilecek sonuçlar ortaya koymuştur. Gerek

literatür gerekse çalışmamızın sonuçları göstermektedir ki, hekim ve hemşire gibi sağlık profesyonellerinin alması gereken asgari mesleki ders sayısının yanı sıra, sağlık hizmetlerinde kalite, kalite yönetimi ve hasta güvenliğine yönelik altyapının oluşturulabilmesi için yeterli sayıda derse ve yeterli sayıda akademik kadroya ihtiyaç vardır. Eğitimin nitelik ve nicelik bakımından kalitesi ne kadar yüksekse, sunulan sağlık hizmetlerinin de kalitesi de o kadar yüksek olmaktadır.

KAYNAKLAR

- Arslan, S., & Basit, G. (2021). Türkiye’de hemşirelik lisans programlarında yürütülen kalite ve hasta güvenliği derslerinin incelenmesi. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 8(2), 252-262. DOI:10.5222/SHYD.2021.97658.
- Arslanoğlu, A. (2018). Kalite yönetimi. (Ed. N. Gemlik). Hastane yönetiminde 4 boyut. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Arslanoğlu, A., & Arslan, Z. (2023a). Türkiye’de dil ve konuşma terapisi lisans programlarında yürütülen kalite ve hasta güvenliği derslerinin incelenmesi. *5N1Kalite Dergisi*, 1(2), 46-56. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8244872>.
- Arslanoğlu, A., & Arslan, Z. (2023b). Türkiye’deki eczacılık fakültelerinde yürütülen kalite yönetimi derslerinin incelenmesi. *Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 62-75. <https://doi.org/10.18221/bujss.1260722>.
- Arslanoğlu, A., & Duran, F. (2023). Türkiye’de sağlık yönetimi lisans programlarında yürütülen kalite ve hasta güvenliği derslerinin incelenmesi. *Journal of Health and Management*, 3(1), 31-39.
- Arslanoğlu, A., & İnal, G. (2024). Türkiye’de odyoloji lisans programlarında yürütülen kalite, hasta ve çalışan güvenliği derslerinin incelenmesi. *5N1Kalite Dergisi*, 2(1), 1-7. <https://doi.org/10.5281/zenodo.11060020>.
- Arslanoğlu, A., & Kandaş, E. (2024). Acil Yardım ve Afet Yönetimi lisans programlarında yürütülen Kalite, Hasta ve Çalışan Güvenliği derslerinin incelenmesi. *Acil Yardım ve Afet Bilimi Dergisi*, 4(1):9-14. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/eadsjrnl/issue/83697/1389372>.
- Arslanoğlu, A., & Yılmaz, Ö. (2023). Türkiye’de Kalite Yönetimi ve Sağlıkta Kalite Yönetimi lisansüstü programlarında yürütülen derslerin incelenmesi. *5N1Kalite Dergisi*, 1(1), 10-18. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7760033>.
- Bayazit, Ö. (1998). Toplam kalite yönetiminin yürütülmesinde önemli bir araç: kalite çemberleri. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 53(01). https://doi.org/10.1501/SBFder_000001955.
- Çakmakçı, M. (2011). Hasta Güvenliği: Bir paradigma değişimi: Türkiye ve dünya kitabı. Füsün Sayek TTB Rapor Defterleri. 1. Baskı, Ankara, Türk Tabipleri Birliği Yayınları, 13-14. <https://www.ttb.org.tr/105ygjy>.
- Deming, W. A. (2014). *Krizden Çıkış* (3. baskı). Türkiye Kalite Derneği.
- Donabedian, A. (1988). Bakım kalitesi: Nasıl değerlendirilebilir? *Amerikan Tabipler Birliği Dergisi*, 260: 1743-1748.
- Dünya Sağlık Örgütü. (2023). Hastalar için hasta güvenliği. <https://www.who.int/initiatives/patients-for-patient-safety>
- Kayral, İ. H. (2018). Dünyada ve Türkiye’de sağlık hizmetleri akreditasyonu. *Sağlıkta Kalite ve Akreditasyon Dergisi*, 1(1), 27-31. <https://dergipark.org.tr/en/pub/jhqa/issue/36846/415406>.
- Kırpık, G. (2022). Toplam kalite yönetimi. A. Aktar ve G. Kırpık (Ed.), *Çağdaş Maliyet Yönetimi Teknikleri ve Uygulamaları* (s. 37-50). Efe Akademik Yayınları.
- Koca, M., Köksal, A., & Deniz, S. (2023). Bir eğitim ve araştırma hastanesinde hekimlerin klinik kalite uygulamalarına bakış açılarının kesitsel bir incelemesi. *Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı Dergisi*, 6(1), 1-7. DOI: 10.54537/tusebdergisi.1213118.

- Kömürcü, N., Durmaz, A., Bayram, N., Genç-Koyuncu, R., Karaman Ö.E., Toker, E. (2014). Sağlık hizmetlerinde kalite standartları ve modelleri. *Sağlıkta Performans ve Kalite Dergisi*, 7(1), 95-114. <https://dergipark.org.tr/en/pub/spkd/issue/29270/313420>.
- Konaçoğlu, D. (2019). Hastanelerde bilgi yönetim sistemlerinin sağlık bakanlığı kalite standartları açısından değerlendirilmesi [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Okan Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Kuvvetli, Ü. (2023). İktisat, Sürdürülebilir Kalkınma ve İşletme alanlarında akademik çalışmalar. Örmeci, G. G. (Ed.), *Kalite Geliştirme ve Büyük Veri* (s. 69-78). Gazi Kitabevi.
- Odabaşı, O. (2023). Türkiye Tıp Fakülteleri 2023. *Süreklili Tıp Eğitimi Dergisi*, 32(1), 37-61. DOI: <https://doi.org/10.17942/sted.1259646>.
- Özbucak-Civil, S. (2011). Hemşirelikte hasta güvenliği: Türkiye ve dünya kitabı. Füsün Sayek TTB Rapor Defterleri. 1. Baskı, Ankara, Türk Tabipleri Birliği Yayınları, 36. <https://www.ttb.org.tr/105ygjy>.
- Sağlık Bakanlığı. (2020). Sağlıkta Kalite Standartları (SKS) Hastane-Sürüm 6.1. Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Sağlık Kalite, Akreditasyon ve Çalışan Hakları Daire Başkanlığı Ankara, ISBN: 978-975-590-766-6, Sağlık Bakanlığı Yayın No: 1156 <https://dosyamerkez.saglik.gov.tr/Eklenti/41258/0/skshastane-setis6109082021pdf.pdf>
- Şahinöz, T. ve Şahinöz, S. (2022). Daha gerçekçi bir tıp eğitimi mümkün: Türkiye için yeni bir model. *Tıp Eğitimi Dünyası*, 21(65): 56-70. <https://doi.org/10.25282/ted.1093859>
- Turan-Özdemir, S. (2005). Tıp eğitimi ve standartları. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 31 (2), 133-137. <https://dergipark.org.tr/en/pub/uutfd/issue/35261/391262>.
- Türk Dil Kurumu. (2023). Türk Dil Kurumu Sözlükleri: <https://sozluk.gov.tr>. Erişim Tarihi: 12.06.2023.
- Türkmen, E., Altuntaş, S., Baykal, Ü. & Seren, Ş. (2011). Hasta güvenliği kültürü ölçeğinin geliştirilmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 14(4), 38-46. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunihem/issue/2655/34143>.
- Ulusal Sağlık Hizmeti. (2023). Ulusal sağlık hizmeti kalite hesapları: <https://www.nhs.uk/using-the-nhs/about-the-nhs/quality-accounts>.
- Ulusoy, H., Gökmen-Kavak, D., Tosun, N. & Aydın, Ş. (2018). Üniversitelerin sağlıkla ilgili lisans programlarında kaliteli eğitim: Türkiye örneği. *Sağlıkta Performans ve Kalite Dergisi*, 14(2), 87-102. <https://dergipark.org.tr/en/pub/spkd/issue/37269/373432>.
- Yükseköğretim kurulu (YÖK). (2023). <https://www.yok.gov.tr>, Erişim Tarihi: 05.03.2023.
- Yükseköğretim Kurulu (YÖKa). (2024). Ulusal Çekirdek Eğitim Programları: <https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/ulusal-cekirdek-egitimi-programlari>.
- Yükseköğretim Kurulu (YÖKb). (2024). Yükseköğretim kurulu tarafından eğitim ve öğretimin başlaması ve devamı için asgari koşulları bulunan programlar: <https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/asgari-koşullar>